

DILEMMAN – Vår roll i väpnad konflikt

Instruktion

Detta är två dilemman som en rödakorsare skulle kunna ställas inför om det blev väpnad konflikt i Sverige. Syftet med övningen är att skapa intresse för och väcka tankar kring rörelsens roll i händelse av en väpnad konflikt i Sverige.

Den som leder övningen delar ut ett dilemma till varje deltagare. Deltagaren läser dilemmat, funderar på sitt svar, diskuterar med andra, och får sedan läsa kommentaren. Om deltagaren vill kan den sedan få läsa och fundera kring det andra dilemmat.

Den som leder övningen svarar på frågor och tipsar om möjligheter att lära sig mer om folkrätt och våra grundprinciper. Detta genom att läsa mer på våra hemsidor, på Rednet samt genom att kontakta folkratt@redcross.se. Tjänstepersonorganisationen och frivilliga finns tillgängliga för att svara på frågor, ge stöd samt boka in föreläsningar om det finns intresse i kretsen.

Dilemma 1: Spänningen ökar

Detta dilemma reflekterar tiden innan en väpnad konflikt. Syftet är att väcka tankar om förberedelse och Svenska Röda Korsets roll i en väpnad konflikt, med utgångspunkt i våra grundprinciper.

Dilemma 2: Direkt deltagande och neutralitet

Detta dilemma handlar om en situation som rödakorsare kan hamna i under en väpnad konflikt. Det belyser tre centrala frågeställningar;

1. som rödakorsare tar du aldrig ställning för en part till en konflikt,
2. attacker får enbart riktas mot militära mål, i närheten av ett militärt mål riskerar du att oavsiktligt skadas.
3. det humanitära uppdraget är skyddat i den humanitära rätten och som humanitär personal har du rätt att obehindrat utföra ditt uppdrag.

1. Spänningen ökar

Dilemma

Sverige står under omfattande cyberattacker. Sedan några veckor tillbaka har banker, företag och myndigheter stora problem med sina system vilket lett till att utbetalningar i form av lön och bidrag uteblir. Bankomater och kortläsare är ur funktion och det går inte längre att legitimera sig digitalt.

Attackerna verkar komma från en grupp hackare i ett land som länge visat upp ett alltmer provocerande beteende gentemot Sverige. I sociala medier cirkulerar rykten om att en militär attack mot Sverige är nära och alla tåg, bussar och flygplan ut ur Sverige är fullbokade.

Människor söker sig till din krets för stöd, rådgivning och trygghet.

Diskussionsfråga

Hur ser arbetet i din krets ut i denna situation? Vilka verksamheter prioriterar ni i detta läge? Vilka är de största behoven i samhället och i er egen krets? Hur svarar ni mot dessa?

1. Spänningen ökar - kommentar

Svenska Röda Korset har en unik och självklar roll att agera i händelse av väpnad konflikt i Sverige. Vårt mandat att erbjuda humanitärt stöd i väpnad konflikt är etablerad i Svenska Röda Korsets och hela rörelsens stadgar, svensk lag och i folkrätten. Vi svarar mot de behov som finns med våra grundprinciper som ledstjärna.

Vårt fokus, som alltid, är att förhindra och lindra mänskligt lidande och vi ger den humanitära hjälp som behövs i den givna situationen (humanitet). I detta ingår att förmedla och skapa förtroende och trygghet samt ge stöd och uppmuntra inför nya uppgifter. Hjälp ges efter behov och ingen diskrimineras (opartiskhet). Som rödakorsare håller vi oss utanför eventuella meningsskiljaktigheter kring vem som ligger bakom attacken och gör heller inga uttalanden kring personliga åsikter kopplat till händelsen. (neutralitet). Vi är en oberoende humanitär aktör som ger hjälp till de som behöver oss (självständighet). Frivilliga är en viktig grund för att kunna utföra vårt uppdrag (frivillighet). Vi finns på plats och öppnar upp våra lokaler/verksamheter för alla som behöver oss (enhet) och som en global rörelse ges stöd efter behov – lokalt, nationellt och internationellt (universalitet).

Vill du veta mer om folkrätten, våra grundprinciper och roll i väpnad konflikt?

Besök www.rodakorset.se/krigets-lagar/ eller mejla folkratt@redcross.se.

2. Stoppad i vägkontroll

Dilemma

Det är krig i Sverige. Stridigheter mellan fiendens armé och svenska soldater har pågått i utkanten av din stad i några dagars tid. De flesta invånarna har flytt, men några har valt eller tvingats stanna kvar.

Du och dina rödakorskollegor gör vad ni kan för att hjälpa de som stannat. En dag när ni är på väg med mat till ett boende blir er bil stannad i en vägkontroll. De svenska soldaterna ber att få se er legitimation och frågar var ni är på väg. Ni visar er legitimation och berättar ert ärende men soldaterna vägrar släppa förbi er. Till slut går de med på att ni får komma förbi vägspärren, men bara på två villkor. De vill att ni berättar allt ni vet om fienden, och att en av soldaterna ska få åka med i er bil. Soldaterna hävdar att eftersom ni bor i Sverige och är frivilliga i Svenska Röda Korset bör ni vilja hjälpa dem så att det blir lättare för Sverige att vinna kriget.

Diskussionsfråga

Vad svarar du soldaterna?

2. Stoppad i vägkontroll - kommentar

Som humanitär personal är både ni och ert uppdrag skyddat av den humanitära rätten, krigets lagar. Det innebär att ni ska skyddas och respekteras och att ni, ert fordon och er utrustning måste släppas fram av parterna till konflikten utan dröjsmål. Om soldaten inte lyssnar, be att få prata med dennes överordnade.

Ni har ingen skyldighet att lämna uppgifter till soldaterna, det strider dessutom mot vår grundprincip om neutralitet. Röda Korset väljer aldrig sida i en väpnad konflikt, men står alltid bakom de människor som drabbas. Som rödakorsare gör vi heller inga personliga uttalanden kopplat till exempelvis politik eller militärstrategi. Detta för att bevara allas förtroende och på så sätt kunna nå fram till alla som behöver vår hjälp. Det säkra tillträdet är skillnaden på liv och död för både oss och de vi hjälper.

Förutom att det strider mot grundprinciperna kan ni genom att låta soldaten åka med i bilen riskera att förlora ert juridiska skydd mot attack. Soldaten är ett legitimt mål som fienden får rikta attacker mot. Att soldaten befinner sig i er bil gör att även bilen kan vara ett legitimt mål för en attack. Du och dina rödakorskollegor riskerar att oavsiktligt skadas i en attack mot soldaten, ni kan bli så kallat "collateral damage". Om soldaten följer med till boendet, riskerar ni också säkerheten för de som ni är där för att hjälpa.

Vill du veta mer om folkrätten, våra grundprinciper och roll i väpnad konflikt?

Besök www.rodakorset.se/krigets-lagar/ eller mejla folkratt@redcross.se.

